

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Gfv.VII.30.309/2020/11.

A tanács tagjai: Dr. Vezekényi Ursula a tanács elnöke

Dr. Tibold Ágnes előadó bíró

Dr. Osztovits András bíró

A felperesek: ... I. rendű

... II. rendű

A felperesek képviselője: Hári Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Hári Tibor ügyvéd)

Az alperesek: ... I. rendű

... II. rendű

Az alperesek képviselője: Tóka Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Tóka Tamás ügyvéd)

A per tárgya: kártérítés

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperesek

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Pécsi Ítéltábla, Pf.III.20.013/2020/5. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Zalaegerszegi Törvényszék, 5.P.20.057/2019/8. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelemmel támadott részében hatályában fenntartja.

Kötelezi az I. és II. rendű felperest, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az I. és II. rendű alperesnek mint egyetemleges jogosultaknak 317.500 (háromszáztizenhétézer-öttszáz) forint felülvizsgálati eljárási költséget. Megállapítja, hogy a le nem rótt 3.500.000 (hárommillió-öttszázezer) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperesek értékesítési célra társasház építését határozták el a II. rendű felperes tulajdonában álló építési telken. A társasház építtetője, egyúttal kivitelezője a felperesek érdekeltségébe tartozó ... Kft. (a továbbiakban: Kft.) volt.

[2] Az építkezés finanszírozása céljából a 2006. augusztus hó 24-én kelt kölcsönszerződés alapján az I. rendű alperestől 10 év futamidőre 200.000 euró kölcsönt vettek fel. A kölcsön biztosítékaul jelzálogjogot alapítottak a II. rendű felperes kizárólagos tulajdonát képező építési telekre és egy további ingatlanra, valamint egy, a felperesek közös tulajdonában álló ingatlanra. A felek megállapodtak abban, hogy amennyiben a zálogba adott ingatlanok tulajdoni lapjára harmadik személy javára végrehajtási jogot jegyeznek be, úgy a felvett hitel minden további rendelkezés nélkül esedékessé és végrehajthatóvá válik. A Kft. a teljes hiteltartozás visszafizetéséért készfizető kezességet vállalt.

[3] A felperesek az I. rendű felperes által folyósított kölcsön összegét tagi kölcsönként átadták a Kft. részére. A II. rendű felperes földhasználati jogot engedett a Kft. részére és hozzájárult ahhoz, hogy a felépítmények a Kft. tulajdonába kerüljenek.

[4] Az adóhatóság 2008-ban a felperesek ellen vizsgálatot indított, ezzel összefüggésben a fedezeti ingatlanokra végrehajtási jogot jegyezték be.

[5] Az I. rendű alperes 2008. október hó 7-én a kölcsönszerződést, annak 10. és 11. pontja alapján azonnali hatállyal felmondta, a felmondásban a fedezeti ingatlanok végrehajtási joggal való megterhelésén túl a törlesztéssel történő elmaradásra is hivatkozott.

[6] Az I. rendű alperes keresete alapján a Zalaegerszegi Törvényszék 2010. március hó 13. napján jogerőre emelkedett 4.P.21.277/2009/19. számú ítéletével egyetemlegesen kötelezte jelen per I. és II. rendű felpereseit, valamint a Kft.-t 204.878,54 euró és ennek kamatai megfizetésére, a fedezeti ingatlan kapcsán bejegyzett joggal rendelkező egyéb alpereseket pedig annak tűrésére, hogy I. rendű alperes az igényét a jelzálogjoggal terhelt ingatlanokból kielégíthesse. A per során jelen per felperesei tartozáselismerő nyilatkozatot tettek.

[7] A felek 2010. szeptember hó 28-án 2010. december hó 31-ig engedélyezett fizetési haladékról szóló megállapodást kötöttek. A megállapodásban többek között rögzítették, hogy a Kft. az építési telken 6 lakásos társasházat épített, az albetétek kialakításra kerültek. A fizetési haladék feltétele volt: 1. a már értékesített ingatlanok adásvételi szerződésének módosítása 2010. november hó 30. napjáig akként, hogy a vételárhátralékot a vevők az I. rendű alperes részére legyenek kötelesek teljesíteni; 2. a még nem értékesített ingatlanokra legkésőbb 2010. november hó 30. napjáig adásvételi előszerződések, vagy végleges adásvételi szerződések megkötése és bemutatása a hitelező részére, amely szerződések alapján a vételárat a vevők csak a hitelező részére teljesíthetik azzal, hogy a fizetési határidő 2010. december 31. napjánál későbbi időpont nem lehet; 3. külön okiratba foglaltan a még nem értékesített ingatlanokra, valamint egy külön is nevesített albetétre vételi jog alapítása.

[8] Az ugyanezen a napon kötött vételi jogot alapító szerződéssel a felek 2011. január hó 1-től 2011. március hó 31-ig terjedő időre vételi jogot alapítottak a megállapodás szerinti ingatlanokra, amelyben az opciós vételárat beszámítás lehetőségének rögzítésével határozták meg azzal, hogy a vételi jog gyakorlására a jogosult harmadik személyt jelölhet ki.

[9] Az I. rendű alperes a kölcsönszerződésből eredő követelésének egy részét a II. rendű alperesre engedményezte.

[10] Mivel a fizetési haladékról szóló megállapodásban foglaltak nem teljesültek, az I. rendű alperes 2011. március hó 23-án élt a vételi jogával, amelynek gyakorlására három ingatlan tekintetében a II. rendű alperest jelölte ki. A fennmaradó tartozásra az I. rendű alperes végrehajtási eljárást indított 2011. szeptember hó 2-én a felperesekkel és a Kft.-vel szemben.

[11] Felperesek a Zalaegerszegi Törvényszéken keresetet terjesztettek elő, amelyben annak megállapítását kérték, hogy a 2010. szeptember hó 28. napján létrejött megállapodás, vételi jogot alapító szerződés lehetetlen szolgáltatásra irányul, jóerkölcsbe ütközik, illetve a teljesítés olyan okból vált lehetetlenné, amelyért az I. rendű alperes felelős, ezért a kötelezettek szabadulnak tartozásuk alól. Keresetük kiterjedt az I., II. rendű alperesek között 2011. március hó 23. napján létrejött engedményezési szerződés jogszabályba ütközésének megállapítására is. Kérték a II. rendű alperes által megvásárolt ingatlanok tekintetében a tulajdonjog Kft.-re történő visszajegyzését. A Zalaegerszegi Törvényszék a 5.P.20.142/2012. számú – a Pécsi Ítéltábla Pf.VI.20.370/2013/6. számú ítéletével helybenhagyott – ítéletével a felperesek keresetét elutasította.

[12] A Kft. ellen 2011-ben felszámolás eljárás indult, amelyben mindkét alperes hitelezői igénybejelentéssel élt. A Kft.-t felszámolási eljárást követően 2016. december hó 21-én törölték a cégjegyzékből.

[13] A Zalaegerszegi Törvényszék 4.P.21.277/2009/19. számú ítélete, illetve a 4.P.20.142/2012. számú jogerős ítélete ellen a felperesek több perújítási kérelmet is benyújtottak, amelyek nem jártak eredménnyel.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[14] Felperesek keresetükben elsődlegesen 109.160.000 forint kártérítés és ennek kamatai egyetemleges, másodlagosan egyenlő arányú megfizetésére kérték kötelezni az I. és II. rendű alpereseket elsődlegesen az 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 6. §-a, másodlagosan az 1959. évi IV. törvény 339. §-a, harmadlagosan 361. §-a alapján.

[15] A hitelszerződés, kezességvállalási szerződés, jelzálogszerződés fogyatékoságai alapján a megfelelő alaki és tartalmi feltételek hiányára hivatkoztak, amelynek következtében a szerződések nem jöttek létre, vagy érvénytelenek. Előadták, az alperesek egymással összejátszva, egy valójában nem létező hitelkonstrukcióra való hivatkozással – amely szerint felpereseknek az I. rendű alperes nyújtott hitelt – olyan helyzetet teremtettek, amely felpereseket a vételi jogot alapító szerződés, a hitelígérvény, a végrehajtás és a felszámolási eljárásban jogosulatlanul történt hitelezői igényérvényesítés eredményeképpen megfosztotta az általuk 100 %-ban tulajdonolt, és azóta a cégjegyzékből törölt Kft. tulajdonában álló társasházi ingatlanoktól. Kiemelték, hogy az alperesek nem az érvényesen megkötött szerződés létrejötte után követtek el szerződésszegő magatartást, hanem a hitelígérvény aláírásakor jártak el jogellenesen, amelyből felpereseknek kára keletkezett.

[16] Az I. és II. rendű alperesek ellenkérelmükben a kereset elutasítását kérték.

Az első- és másodfokú ítélet

[17] Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperesek keresetét elutasította.

[18] Megállapította, hogy a felperesek és az I. rendű alperes között a hitelszerződés létrejött, a felperesek a kölcsönt felvették, a tartozást elismerték, a teljesítést megkezdték, az

alperes a kölcsön folyósításának eleget tett, ezért évekkel később a szerződés létre nem jöttére nem hivatkozhatnak.

[19] Az elsőfokú bíróság jogi álláspontja szerint a szerződés érvénytelenségére a felperesek alapíthatnak igényt, az érvénytelenség jogkövetkezménye azonban nem biztatási kár, szerződésen kívüli kártérítés vagy jogalap nélküli gazdagodás, hanem az rPtk. 237. § (1) bekezdés szerinti elszámolási igény. Kiemelte, hogy a perfelvételi tárgyaláson az anyagi pervezetés keretében a téves jogcím megjelölésére felhívta a felperesek jogi képviselőjének a figyelmét, és megadta a lehetőséget a változtatásra, amellyel a felperesek jogi képviselője nem élt. A keresetet a jogcímhez kötöttség folytán kellett elutasítani, mivel az adott jogcímen a kereseti kérelem alaptalan.

[20] A felperesek fellebbezése folytán eljáró ítélőtábla ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét – eltérő indokolással – helybenhagyta.

[21] A jogerős ítélet indokolása szerint a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 342. § (1) és (3) bekezdése értelmében a felperesek keresetét az általuk megjelölt jogcímek szerint, az általuk állított tények alapján kellett elbírálni. A másodfokú bíróság tételesen rögzítette, hogy a felperesek milyen körülményekre hivatkozással állították, hogy a szerződések nem jöttek létre. A bíróságnak a keresetben megjelölt károkozó magatartásokat kellett vizsgálnia, amelyek összességében a szerződések, megállapodások kezdeményezése, a hitelígérvény kiállítása, a végrehajtás, a felszámolásban történt hiteligényérvényesítés. Az ítélőtábla rámutatott, a megjelölt magatartások az I. rendű alperes magatartásai, a felperesek keresetükben a II. rendű alperes konkrét károkozó magatartását nem jelölték meg.

[22] Az rPtk. 6. §-ára alapított kereset tekintetében az ítélőtábla kiemelte, a polgári jog szabályai abból indulnak ki, hogy a jogalanyoknak a saját magatartásuk következményeit maguknak kell viselniük. Még azokban az esetekben is ebből az elvből kell kiindulni, ha más személy – nem jogellenes – befolyására történik a magatartás. Különösen érvényt kell szerezni ennek az elvnek a szokásos üzleti kockázat viselése körében. Az rPtk. 6. §-ára alapított igény esetében a kár a károsult magatartásával, a károsult magatartás pedig egy másik személy szándékos magatartásával áll okozati összefüggésben, kár a károsult magatartásának következménye, szemben az rPtk. 339. §-ával, amelynek körében az okozati összefüggés, a jogellenes magatartás és a bekövetkezett kár között áll fenn.

[23] A felperesek károsodása saját tényállításuk szerint azért következett be, mert az I. rendű alperes nem létező szerződések aláírását kezdeményezte, hitelígérvényt nyújtott, végrehajtást indított, a felszámolásba bekapcsolódott. E tényállítások szerint tehát a kár az I. rendű alperes magatartásával okozati összefüggésben következett be, így az rPtk. 6. § alkalmazása szóba sem kerülhet. A II. rendű alperessel szemben a felperes által állított szándékos magatartás hiányában is alaptalan az rPtk. 6. §-ára alapított kereset.

[24] Az rPtk. 339. § (1) bekezdése alapján a felpereseknek a kár bekövetkeztét, a károkozó magatartást, valamint a kár bekövetkezése közti ok-okozati összefüggést kellett bizonyítaniuk. A felperesek elismerték, hogy részükre 184.426,87 euró kifizetésre került, és azt sem vitatták, hogy az I. rendű alperesen kívül velük szemben az összeg visszafizetése iránt más személy igényt nem érvényesített. Tény az is, hogy az elismerten átvett összeget nem fizették vissza, továbbá, hogy felpereseket a Zalaegerszegi Törvényszék 4.P.21.277/2009/19. számú ítéletében a Kft.-vel egyetemlegesen kötelezte 204.878,54 euró és kamatai megfizetésére, és az egyéb érdekeltekkel együtt annak tüzésére, hogy az I. rendű alperes az igényét a jelzáloggal terhelt ingatlanokból kielégítse. A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 6. §-a értelmében a bíróság határozata mindenkire kötelező. A felperesek fizetési és helytállási kötelezettsége tehát jogerős ítéleten alapul, a jogerős ítéleti marasztalás helyességét a felperesek nem tehetik vitássá. A felperesek

az ítélet anyagi jogerő hatása miatt igényeiket csak rendkívüli perorvoslással, perújítással érvényesíthették volna.

[25] A felperesek által állított kár, az ingatlanok elvesztése azzal áll okozati összefüggésben, hogy a felperesek a jogerős ítélet szerinti fizetési kötelezettségüknek nem tettek eleget, a jogerős ítélet alapján ellenük végrehajtás indult, a kezes felszámolás alá került. Nincs jelentősége ezért az általuk megjelölt – álláspontjuk szerint a szerződések létre nem jöttét megalapozó – körülményeknek, mivel káruk nem ezekkel okozati összefüggésben következett be, ezért a másodfokú bíróság e hivatkozások vizsgálatát mellőzte.

[26] Az ítélet tábla indokai részletes kifejtésével megállapította, hogy a perbeli esetben nem állnak fenn a jogalap nélküli gazdagodás törvényi feltételei sem.

[27] Mivel az ítélet tábla nem fogadta el az elsőfokú bíróság téves jogcímre alapított indokolását, hanem az egyes kereseti jogcímeket tételesen elbírált, nem vizsgálta, hogy az elsőfokú bíróság anyagi pervezetése az általa tévesnek tartott jogcímre tekintettel megfelelt-e a Pp. 237. §-ának. A bíróságnak jogkérdésben kellett állást foglalnia, ezért bizonyítás lefolytatása szükségtelen volt.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[28] Felperesek felülvizsgálati kérelmükben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú ítélet megváltoztatásával az elsődleges, vagy másodlagos keresetüknek helytadó döntés hozatalát, harmadlagosan a jogerős ítélet elsőfokú ítéletre kiterjedő hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérték. Állították, a jogerős ítélet az rPtk. 6. §-ába, 205. § (1) bekezdésébe, 237. § (1)-(2) bekezdésébe, 339. § (1) bekezdésébe, 344. § (1)-(2) bekezdésébe, 355. § (1) bekezdésébe, 360. § (1) bekezdésébe, valamint a Pp. 4. § (2) bekezdésébe és 265. § (1) bekezdésébe ütközik.

[29] Felperesek előadták, a keresetlevelükben világosan utaltak arra, hogy miután a perelőzményi eljárások, a perújítási eljárások eredményeképpen a korábbi perekben született ítéletekben elutasították a szerződés érvénytelenségére alapított kereseteiket, továbbá az eredeti állapot helyreállítására már nincs lehetőség, nem maradt a kezükben más jogi eszköz, mint azokkal szemben kártérítési igény érvényesítése, akik előidézték azt a helyzetet, hogy a vagyonuk egy nem létező hitelkonstrukció eredményeképpen előidézett végrehajtás és felszámolási eljárás révén „elúszott”. Erre kellett volna bizonyítást lefolytatni, amelynek lehetőségétől az elsőfokú bíróság a felpereseket elzárta.

[30] Felperesek véleménye szerint az rPtk. 6. §-ának valamennyi feltétele megvalósult, így az erre alapított kereseti kérelmük megalapozott. Az általuk előadottakból következik, hogy a felperesek egy nem létező hitelkonstrukció bemutatásával és ígéretével, és az ehhez készített okiratokkal olyan magatartásra készítették a felpereseket, amelyek miatt őket károsodás érte. Ha tudták volna 2006-ban, amiről ma információkkal rendelkeznek, akkor nem járultak volna hozzá egy hitelígérvény alapján történő hitelnyújtáshoz, nem írtak volna alá tartozáselismerő nyilatkozatot, és nem tettek volna olyan elismerést egy tíz évvel ezelőtti perben, amely velük szemben végrehajtást és opciós kötelezettséget eredményezett, illetve a Kft. felszámolásához vezetett.

[31] Az rPtk. 339. §-a körében arra hivatkoztak, hogy minden károkozás jogellenes, a kártérítési felelősséget megalapozó ok-okozati összefüggést pedig bizonyítják a

keresetlevélhez csatolt mellékletek. A másodfokú bíróság arra való hivatkozása, hogy a felperesek nem bizonyították a kártérítési felelősséget megalapozó ok-okozati összefüggést, azért sem helytálló, mert a jogerős ítélet szerint is szükségtelen volt a bizonyítási eljárás lefolytatása.

[32] Felperesek véleménye szerint miután a keresetükben utaltak a felek kölcsönösen egybehangzó nyilatkozatainak hiányára, a perben előterjeszthetők a létre nem jött szerződés miatt keletkezett károk megtérítésére vonatkozó igény is. A felperesek – korábbi perbeli előadásukat megismételve – részletezték azon, a jogerős ítéletben is rögzített körülményeket, amelyek alapján szerintük megállapítható, hogy a kölcsönszerződés, és annak folyamánként az azt biztosító szerződések nem jöttek létre. Előadták, bár a jogerős ítélet értelmében a jogerős ítéleti marasztalás helyességét a felperesek nem tehetik vitássá, ugyanakkor ezen perek egyikében sem vizsgálta a bíróság magát szerződést, illetve hitelígervényt és I. rendű alperes üzletszabályzatát. Ezen pereknek nem volt tárgya a szerződés létrejötte, a felperesek ügyféli minősége. Felperesek állították, hogy nem voltak az I. rendű alperes ügyfelei, mert nem rendelkeztek számlaszerződéssel, ebből következően létező hitelszerződésük sem volt, kizárólag egy hitelígervényt írtak alá.

[33] Felperesek nem értettek egyet az elsőfokú bíróságnak a kialakult bírói gyakorlatra hivatkozással tett azon megállapításával, hogy ha a szerződés aláírása után az alperes a kölcsön folyósításának eleget tett, a felperes pedig törlesztési kötelezettsége teljesítését megkezdte, nem lehet évekkel később a szerződés létre nem jöttére hivatkozni. Ez a megállapítás nyilván nem állja meg a helyét, hiszen felperesek csak az utóbbi években jutottak hozzá azokhoz az információkhoz, amelyekkel korábban nem rendelkeztek, és amely információk arra utalnak és azt bizonyítják, hogy a kölcsönszerződés felperesek és I. r. alperes között nem jött létre.

[34] Hangsúlyozták, hogy már a keresetlevélben leírták, hogy milyen bizonyítékokon alapul ezen állításuk. Az eljáró bíróságok figyelmen kívül hagyták a keresetlevélhez csatolt 42 melléklet tartalmát. Az a körülmény, hogy a bíróság szerint a korábbi ítéletek tükrében alperesek kártérítésre nem kötelezhetők, nem jelenti azt, hogy az erre irányuló keresetet nem kell megvizsgálni és a tényállást nem kell felderíteni.

[35] Változatlanul sérelmezték az elsőfokú bíróság eljárását, miszerint elzárta a felpereseket a bizonyítástól, továbbá állították, hogy az eljárása nem felelt meg a Pp. 237. § (3) bekezdés a) pontjában foglaltaknak.

[36] Az alperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérték.

A Kúria döntése és jogi indokai

[37] A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezését a Pp. 423. § (1) bekezdése alapján a 412. § (1) bekezdésében meghatározott 45 napon belül előterjesztett felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt az abban megjelölt okokból nem találta jogszabálysértőnek. A felülvizsgálati kérelem alapján kizárólag a biztatási kár megtérítésére és kártérítés megfizetésére irányuló kereseti kérelmeket alaptalannak találó jogerős ítéleti rendelkezés képezte a felülvizsgálati eljárás tárgyát. A felperesek a jogalap nélküli gazdagodás jogcímén előterjesztett kereseti kérelmük elutasítását nem sérelmezték.

[38] A felperesek eljárási szabálysértésként arra hivatkoztak, hogy az elsőfokú bíróság elzárta őket a bizonyítás lehetőségétől, amivel az elsőfokú ítélet jogszabálysértését kívánták alátámasztani. Tény ugyanakkor, hogy a másodfokú bíróság eltérő jogi indokolással hagyta helyben az elsőfokú ítéletet, amely során kifejezetten kitért arra, hogy jogkérdésben kellett döntenie, ezért szükségtelen volt bizonyítás lefolytatása. A felülvizsgálat tárgya a Pp. 406. § (1) bekezdése alapján a jogerős ítélet, ezért a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okból a jogerős ítélet jogszabálysértése nem állapítható meg.

[39] Ugyancsak az elsőfokú ítélet jogszabálysértésére hivatkozással állították felperesek a Pp. 237. § (3) bekezdés a) pontjának sérelmét, illetve azt, hogy nem értenek egyet azon megállapítással, miszerint évekkel a teljesítés megkezdését követően már nem lehet arra hivatkozni, hogy a szerződés nem jött létre. A Kúria a felülvizsgálati kérelem ezen érveit az előző pontban írtakra utalással érdemben nem vizsgálta, nem vizsgálhatta.

[40] Az rPtk. 6. §-ának megsértése körében felperesek állították, hogy annak valamennyi jogszabályi feltétele megvalósult. Konkrét hivatkozásként lényegét tekintve azt adták elő, hogy – szemben a jogerős ítéletben foglaltakkal – az a magatartás, amiből a káruk keletkezett, nem az I. rendű alperes, hanem a felperesek magatartása volt, így a hitelígérvény aláírása, a hitelnyújtáshoz való hozzájárulásuk, illetve a tartozás elismerése. A Kúria egyetértett a jogerős ítéletben írtakkal – miszerint az állított kár a felperesi előadás szerint nem a károsult felperesek, hanem a felperesek által károkozónak tekintett alperesi magatartással áll okozati összefüggésben, ezért az rPtk. 6. §-a nem alkalmazható – mivel a felperesek keresetben előadott tényállítása az volt, hogy az alperesek egymással összejátszva olyan helyzetet teremtettek, amely a felpereseket az I. rendű alperes által kezdeményezett vételi jogot alapító szerződés, hitelígérvény, végrehajtás és felszámolási eljárásba jogosulatlanul történt hitelezői igényérvényesítése eredményeként megfosztotta a cégük tulajdonában álló ingatlanaiktól.

[41] A Kúria emellett hangsúlyozza, ahogy azt az ítéletábra is kiemelte, a biztatási kár megtérítésére vonatkozó megalapozott igénynek az rPtk. 6. §-ában meghatározott konjunktív feltételei vannak. Bármelyik feltétel hiánya esetén alaptalan a biztatási kár iránti igény, és a további feltételek vizsgálata szükségtelen. Ezért az adott ügyben nem volt szükséges valamennyi törvényi feltétel meglétének vizsgálata.

[42] A Kúria rámutat arra, hogy a később kifejtendők szerint érvényesen létrejöttek tekintendő szerződés önmagában kizárja a szubszidiárius tényállásként szabályozott biztatási kár megítélésének lehetőségét. Az rPtk. 6. §-ának alkalmazására ugyanis csak akkor kerülhet sor, ha a felek között nem áll fenn szerződéses jogviszony, ellenkező esetben magatartásukat a szerződés alapján kell megítélni (BH1992. 385, Kúria Pfv.V.22.191/2017/9).

[43] A kártérítési igényük kapcsán a felperesek kifejtették, nem volt eljárásjogi akadálya annak, hogy a szerződés létre nem jöttére alapított kártérítési igényt érvényesítsenek jelen perben, mivel – bár a jogerős ítéleti marasztalás helyességét nem tehetik vitássá – egyik korábbi perben sem vizsgálták a bíróságok a kölcsönszerződés létre nem jöttét. Felperesek ezen álláspontja azonban téves. A Zala Megyei Bíróság az elsőfokon jogerőre emelkedett 4.P.21.277/2009/19. számú ítéletében az rPtk. 523. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felpereseket a felmondással lejárttá tett kölcsöntartozás visszafizetésére. Tekintettel arra, hogy csak létrejött és érvényes szerződésnek van kötelelemkeletkeztető hatása, létre nem jött, vagy érvénytelen szerződésből nem keletkezik kötelezettség a szolgáltatás teljesítésére és jogosultság a szolgáltatás követelésére, azaz a célzott joghatás nem fűződik hozzá, a kölcsönszerződés alapján hozott, a felpereseket marasztaló ítélet ezért egyben azt is jelenti a hozzá fűződő anyagi jogerőhatás [Pp. 360. § (1) bekezdés] következtében, hogy a szerződés létrejötte és érvényesnek tekintendő. Ennek ellenkezője – ahogyan arra más összefüggésben az ítéletábra is utalt – csak az ezen ítélettel szemben előterjesztett perújítási eljárás keretében lehetne vizsgálható a perújítás eljárásjogi feltételeinek fennállta esetén,

azonban a felperesek perújítási kérelme nem vezetett eredményre. Ezen az érvrendszeren alapul az EBH2002. 642. számú döntés, valamint a Kúria Pfv.V.20.235/2016/3. számú ítélete is. Ebből következik, hogy kártérítési kereset ténybeli alapjaként nem jelölhető meg az, hogy a szerződés nem jött létre, mert a jogerős ítéletben már elbírált jogot – miszerint a szerződés érvényesen létrejött – a felperesek nem tehetik vitássá.

[44] Az rPtk. 339. §-án alapuló kártérítési felelősség tekintetében a Kúria maradéktalanul osztotta a jogerős ítélet ok-okozati összefüggés hiányát megállapító álláspontját és annak indokait, azt szükségtelenül megismételni nem kívánja. A felülvizsgálati kérelemben előadottakra tekintettel rámutat, az rPtk. 339. § (1) bekezdésén alapuló kártérítési felelősség törvényi feltételei (jogellenesség, felróhatóság, kár, okozati összefüggés) szintén konjunktívak, ezért ha nincs okozati összefüggés az állított jogellenes magatartás és a kár között, súlytalan a jogellenesség körében a felülvizsgálati kérelemben előadott érvelés.

[45] Alaptalanul sérelmezték felperesek, miszerint a másodfokú bíróság azt állapította meg, hogy nem bizonyították az ok-okozati összefüggést, holott maga sem tartotta szükségesnek bizonyítási eljárás lefolytatását. Az ítéletábra az rPtk. 339. § (1) bekezdése alapján csak arra mutatott rá, hogy a kártérítési felelősség elemei közül a károkozó magatartás, az okozati összefüggés és a kár ténye (mértéke) a károsult, azaz felperesek bizonyítási kötelezettsége, azonban, ahogyan azt kifejtette, a felperesek tényállítása és a rendelkezésre álló bizonyítékok – köztük kiemelten a megelőző eljárások adatai – alapján jogkérdésben, abban kellett állást foglalnia, hogy az állított kár minek következtében következett, következhetett be. E körben pedig szükségtelen volt további bizonyítás, mert a döntéshez szükséges adatok rendelkezésre álltak.

[46] A felperesek a bizonyítás hiányát abban a körben tartották sérelmesnek, hogy a szerződés létre nem jöttét alátámasztó tényállításaik tekintetében nem folyt bizonyítás, mert „az a körülmény, hogy az első- és másodfokú bíróság szerint a korábbi ítéletek tükrében alperesek kártérítésre nem kötelezhetők, az nem jelenti azt, hogy az erre irányuló keresetet nem kell megvizsgálni és a tényállást nem kell felderíteni”. A Kúria kiemeli, a bíróság a Pp. 279. § szerint a perben jelentős tények megállapítására köteles. A nem releváns körülmények tekintetében nincs helye bizonyítás lefolytatásának. Ezzel ellentétes eljárás a pergazdaságosság és a Pp. 3. §-ában megfogalmazott perkoncentráció elvébe ütközne, amely a bíróságot – többek között – arra kötelezi, hogy biztosítsa a per tisztességes tárgyalását és ésszerű időn belül történő befejezését.

[47] Figyelemmel arra, hogy a felülvizsgálati kérelemben megjelölt további anyagi jogi jogszabálysértések az rPtk. 6. §-ára, illetve 339. §-ára alapított érvelés sikere esetén lennének csak vizsgálhatók, azok megítélésére nem volt lehetőség.

[48] A Kúria mindezekre tekintettel a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

[49] Az eredménytelen felülvizsgálati kérelemre tekintettel a Kúria a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felpereseket az alperesek ügyvédi munkadíjból álló felülvizsgálati eljárási költségének egyetemleges megfizetésére. Mértékének megállapítása során azonban – hasonlóan a másodfokú bírósághoz – a Kúria a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdése alapján számított perköltséget a 3. § (6) bekezdése szerint a kifejtett képviseleti tevékenységgel és az ügy jogi megítélésének súlyával arányban mérsékelte. A felperesek személyes költségmentességére tekintettel a le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a Pp. 95. § (1) bekezdés c) pontja alapján az állam viseli.

[50] Az ítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 407. § (1) bekezdés d) pontja zárja ki.

[51] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2021. május 11.

Dr. Vezekényi Ursula sk. a tanács elnöke, Dr. Tibold Ágnes sk. előadó bíró, Dr. Osztovits
András sk. bíró

A kiadmány hitelül:

/Seres Józsefné/
tisztviselő